

คู่มือ การปฏิบัติงาน

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

งานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้

นางสาวสุพิชฌาย์ เลาะห์พานิช
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
ติดต่อเราได้ที่ 081-466-2093 โทรสาร 036-351-798
www.srb1.go.th

คำนำ

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการปฏิบัติงาน โดยมีกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานของกลุ่มงานภายใน มีบทบาท อำนาจหน้าที่สำคัญ 8 ประการเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลจัดการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี งานเลขานุการคณะกรรมการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและร่วมสนับสนุนการปฏิบัติงาน กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง จากการวิเคราะห์ บทบาท อำนาจหน้าที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

คู่มือการปฏิบัติงานของนางสาวแหวนไพลิน เย็นสุข เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ และเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร สถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่จะต้องประสานงานเพื่อการขับเคลื่อนตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและงานในด้านต่าง ๆ จึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานฉบับนี้ขึ้น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

นางสาวสุพิชฌาย์ เลาะห์พานิช
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ

คู่มือการปฏิบัติงาน

นางสาวสุพิชฌาย์ เลาะห์พานิช
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ

ทำหน้าที่ หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้
หัวหน้างานจัดการศึกษาพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
หัวหน้าเขตปฏิบัติการนิเทศกลุ่มโรงเรียนในสังกัดเขตอำเภอเสนาให้

ปฏิบัติและรับผิดชอบงาน ดังนี้

- 1) งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้
- 2) งานส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง
- 3) งานส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 4) งานศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยและการพัฒนาจัดการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ และงานจัดการศึกษาพิเศษ
- 5) สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำและพัฒนากิจกรรมจัดการศึกษาพิเศษ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ
- 6) นิเทศ ติดตามส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้
- 7) ประสานงานศูนย์วิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และ งานการจัดการศึกษาพิเศษ
- 8) งานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาพิเศษเรียนรวม
- 9) งานส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ (Gifted)
- 10) ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาพิเศษเรียนรวม

11) งานเผยแพร่ผลงานการศึกษาวิจัย และนำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบาย การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ การจัดการศึกษาพิเศษ

12) นิเทศ ติดตามและประเมินผล และให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และงานจัดการศึกษาพิเศษ

13) งาน โครงการ นโยบาย

13.1) โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

13.2) โครงการจัดการศึกษาเรียนรวม การศึกษาพิเศษ

13.3) โครงการส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

13.4) โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

13.5) โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านห้องสมุดมีชีวิต

13.6) โครงการส่งเสริมการอ่านตามรอยพระจริยวัตร สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าฯ

13.7) โครงการการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้

13.8) โครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning

13.9) โครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21

13.10) โครงการรักษ์ภาษาไทยเนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ

13.11) โครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

13.12) โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ

เป็นภาษาอังกฤษ (English Program)

13.13) ผู้บริหารโครงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (Project Manager)

13.14) ประธานศูนย์เครือข่ายวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

(ภาษาอังกฤษ)

13.15) งานศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา

(PEER CENTER)

13.16) โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

13.17) โครงการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

14) รับผิดชอบเขตปฏิบัติการนิเทศ กลุ่มโรงเรียนเสาไห้ และกลุ่มโรงเรียนพัฒนพงศ์ อำเภอสทิงพระ

15) ปฏิบัติหน้าที่แทน นางศิริรัตน์ คอยเกษม กรณีไม่อยู่หรืออยู่แต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

16) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้

1. ชื่องาน (กระบวนการงาน)

ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และหลักสูตรการศึกษาพิเศษ

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติงานของกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสามารถดำเนินการบรรลุผลตามเป้าหมาย

2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และหลักสูตรการศึกษาพิเศษ

3. ขอบเขตของงาน

เป็นแนวทางสำหรับกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และหลักสูตรการศึกษาพิเศษ

4. คำจำกัดความ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education Curriculum) หมายถึง หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าอุดมศึกษา โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา อีกทั้งมีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต และมีคุณภาพได้มาตรฐานสากลเพื่อการแข่งขันในยุคปัจจุบัน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยส่วนที่เป็นแกนกลางซึ่งกำหนดโดยหน่วยงานส่วนกลางและส่วนที่มีสาระสอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่นซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดกรอบหลักสูตร ร่วมกับสถานศึกษาและท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระที่สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถกำหนดเพิ่มเติมขึ้นเองได้ เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับความสนใจ ความต้องการ และความถนัดของผู้เรียน

การศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนการศึกษาภาคบังคับ เพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมทุกด้าน ในการศึกษาที่จะเข้ารับการศึกษาต่อไปการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาอาจจัดเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์เด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาล ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด หรือมัสยิด หรือจัดเป็นชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา

การศึกษาพิเศษ (Special Education) หมายถึง การจัดการศึกษาให้สำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ เด็กปัญญาเลิศ เด็กที่มีความบกพร่องด้านสติปัญญา เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กพิการซ้ำซ้อน เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่มีความบกพร่องด้านสายตา เด็กที่มี

ความบกพร่องด้านการได้ยิน เด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์ และสังคม หรือเด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม ซึ่งเด็กกลุ่มพิเศษเหล่านี้ ไม่สามารถได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการจัดการศึกษาแบบเดียวกันกับเด็กปกติ

ดังนั้น การศึกษาพิเศษจึงมีความจำเป็นต่อการจัดการศึกษาแก่เด็กกลุ่มพิเศษดังกล่าว ซึ่งการจัดการศึกษาพิเศษได้รวมถึงด้านกระบวนการสอน วิธีการสอน เนื้อหาวิชา (หลักสูตร) เครื่องมือและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อความสามารถ และความต้องการของเด็กพิเศษเป็นรายบุคคล

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น (Local Curriculum Framework) หมายถึง กรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งจัดทำโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับท้องถิ่น มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ เป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนในท้องถิ่น สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น สถานศึกษาในเขตพื้นที่นั้น ๆ จะใช้ข้อมูลในกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และเป็นสมาชิก ที่ดีของสังคม มีความรักและหวงแหนมรดกทางสังคม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา การแก้ปัญหาการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพในชุมชน

5. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

1.2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แนวทางการวัดผลและประเมินผล แนวทางการวัดผลและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในพื้นที่ รวมทั้งศึกษาสภาพปัญหา บริบททางสังคม และความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

1.3 ดำเนินการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นด้วยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม และเผยแพร่ให้สถานศึกษาในสังกัดนำไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

1.4 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.5 ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น และความต้องการ จุดเน้นของสถานศึกษาด้วยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม

1.6 ส่งเสริมและประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษา และชุมชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมมือช่วยเหลือกันในการพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษา

1.7 นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเพื่อให้เกิดการปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

1.8 ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพหลักสูตร

1.9 สรุปรายงาน และเผยแพร่ผลการใช้/การพัฒนาหลักสูตร

2. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

2.1 วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ทิศทางการพัฒนาการศึกษาปฐมวัย รวมทั้งศึกษาสภาพปัญหา บริบททางสังคมและความต้องการของท้องถิ่นชุมชน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2.2 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.3 ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ด้วยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม และนำไปใช้จัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกด้านอย่างสมดุล

2.4 ส่งเสริม และประสานความร่วมมือ ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมมือช่วยเหลือกันในการพัฒนา และใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

2.5 ประสานความร่วมมือ กับหน่วยงานอื่น ที่จัดการศึกษาปฐมวัย เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมการศาสนา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

2.6 นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเพื่อให้เกิดการปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพ

2.7 ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพหลักสูตร

2.8 สรุปรายงาน และเผยแพร่ผลการใช้/การพัฒนาหลักสูตร

3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาพิเศษ

3.1 รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาปฐมวัย นโยบายและแผนจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ

3.2 ประสานงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดการศึกษา สำหรับผู้เรียนตามประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษในรูปแบบที่เหมาะสม

3.3 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาพิเศษ ให้สามารถบริหารจัดการและวางแผนจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนตามประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.4 ส่งเสริมและประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมมือช่วยเหลือกันในการดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนตามประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.5 ประสานความร่วมมือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ เช่น สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ศูนย์การศึกษาพิเศษระดับเขตพื้นที่การศึกษา

3.6 นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้ความช่วยเหลือแนะนำผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เพื่อให้สามารถคัดกรองและวินิจฉัยผู้เรียนสามารถปรับปรุง/พัฒนาแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเพื่อพัฒนาผู้เรียนเต็มศักยภาพตามความต้องการเฉพาะบุคคลตามประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีคุณภาพ

3.7 ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพหลักสูตร

3.8 สรุปรายงาน และเผยแพร่ผลการใช้/การพัฒนาหลักสูตร

6. Flow Chart การปฏิบัติงาน

7. แบบฟอร์มที่ใช้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดตามความเหมาะสม

8. เอกสารอ้างอิง

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
4. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
5. แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
6. แนวทางการวัด และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
7. แนวทางการตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
8. แนวทางในการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
9. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
10. คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
11. หลักสูตรการศึกษาพิเศษ
12. พระราชบัญญัติการศึกษาเพื่อคนพิการ พุทธศักราช 2551

1. ชื่องาน (กระบวนงาน)

งานศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตร การสอนและกระบวนกรการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติงานของกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสามารถดำเนินการบรรลุผลตามเป้าหมาย

2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตร การสอน และกระบวนกรการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

3. ขอบเขตของงาน

เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรและกระบวนกรเรียนการสอน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการศึกษา วิจัยและเป็นแหล่งศึกษาให้กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใน 2 ประเด็น คือ

3.1 การศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนากรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อนำมาใช้กำหนดเป้าหมายและจุดเน้น และความต้องการในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับเขตพื้นที่การศึกษา

3.2 การศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และติดตามผลการใช้หลักสูตรเพื่อผลักดันให้มีการพัฒนากระบวนกรจัดทำหลักสูตร การบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา การสอนและกระบวนกรเรียนรู้ของผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. คำจำกัดความ

การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร โดยเป็นการจัดทำ หรือปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น หรือสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นรากฐานอยู่เลย การพัฒนาหลักสูตรมีความครอบคลุมไปถึงการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรและเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนด้วย

การสอนและกระบวนกรจัดการเรียนการสอน (Teaching/Instruction) หมายถึง การดำเนินการของครูผู้สอน ซึ่งครอบคลุมถึงการวางแผนการเรียนการสอน การออกแบบการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน/จัดการเรียนรู้ การใช้วิธีสอน เทคนิคการสอน รูปแบบการเรียนการสอน ระบบการสอน สื่อการสอน การประเมินผลการเรียนการสอน รวมทั้งการใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้และการสอนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

กระบวนกรเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Process) หมายถึง กระบวนกรที่ผู้เรียนใช้ในการแสวงหาความรู้ สร้างความเข้าใจ สร้างองค์ความรู้ และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ และมีศักยภาพตามที่มุ่งหวังในหลักสูตร

การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Action Research) หมายถึง การบูรณาการ กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ ปัญหา วางแผนในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา การดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการดำเนินการ การสรุปผลการแก้ปัญหาและรายงานผล และนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

5. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. ศึกษา วิเคราะห์ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ทิศทาง แนวปฏิบัติ นโยบาย แผนงาน ยุทธศาสตร์
  - 1.1 ศึกษา นโยบาย แผนงาน และยุทธศาสตร์ในพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตร การพัฒนาและใช้หลักสูตร การพัฒนาคุณภาพครูและนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
  - 1.2 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนารอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น
  - 1.3 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และติดตามการพัฒนาและประเมินผลการใช้หลักสูตร
2. ส่งเสริม สนับสนุน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
  - 2.1 ส่งเสริม สนับสนุน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากการนิเทศ การวิจัยและการประเมินผลการใช้หลักสูตร และการประเมินคุณภาพผู้เรียน
  - 2.2 ส่งเสริม สนับสนุน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาและติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และทำวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการสอน และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้ความช่วยเหลือแนะนำผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเพื่อให้เกิดการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร การสอน และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพ
4. ติดตาม ประเมินผล วิจัยการใช้หลักสูตร การสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
  - 4.1 ประเมินคุณภาพหลักสูตร การสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
  - 4.2 นำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คุณภาพครูและคุณภาพนักเรียนทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายในการบริหารจัดการหลักสูตรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
  - 4.3 วิจัยและพัฒนาหลักสูตร การสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. ส่งเสริม สนับสนุนการเผยแพร่ความรู้และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร การสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
6. สรุปรายงานผลการดำเนินงานและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

6. Flow Chart การปฏิบัติงาน

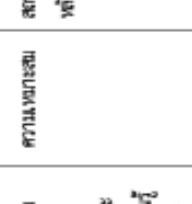

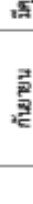
7. แบบฟอร์มที่ใช้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดตามความเหมาะสม

8. เอกสารอ้างอิง

1. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
4. แนวทางการดำเนินงานโครงการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

9. แบบฟอร์มสรุปประมวลรายงานงาน

ชื่องาน (จำนวนงาน) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตร การสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา	รหัสเอกสาร :			
<p>วัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานของชุดศูนย์นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสามารถดำเนินการบรรลุผลตามเป้าหมาย</p> <p>2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตร การสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา</p>					
ลำดับที่	ดัชนีของผลการดำเนินงาน	รายละเอียดงาน	เวลาดำเนินการ	มาตรฐานคุณภาพงาน	ผู้รับผิดชอบ
1.		<p>1.1 ศึกษา วิจัย แผนงาน และยุทธศาสตร์ในพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตร การพัฒนา และใช้หลักสูตร การพัฒนาคุณภาพครูและผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>1.2 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนากรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น</p> <p>1.3 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และติดตามการพัฒนาและประเมินผลการใช้หลักสูตร</p>	ตามความเหมาะสม	มีกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปี ที่นำไปพัฒนาครู/ผู้เรียนได้จริง	กลุ่มนิเทศฯ
2.		<p>2.1 ส่งเสริม สนับสนุน ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งสู่ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ ข้อมูลจากกรมนิเทศ การวิจัยและการประเมินผลการใช้หลักสูตร และการประเมินคุณภาพ</p> <p>2.2 ส่งเสริม สนับสนุน ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งสู่ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาและ ติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนรู้อิงหลักสูตร และการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน</p>	กำหนดตาม ความเหมาะสม	มีงานวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษามีงานวิจัยที่สอดคล้องพัฒนา หลักสูตร	กลุ่มนิเทศฯ
3.		<p>3. นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เพื่อให้ การวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการเรียนรู้อิงหลักสูตร</p>	กำหนดตาม ความเหมาะสม	มีแผนการนิเทศด้านการพัฒนาและใช้ หลักสูตรที่เข้ามาดำเนินการไปปฏิบัติการ นิเทศได้จริง	กลุ่มนิเทศฯ
4.		<p>4.1 ประเมินคุณภาพหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน</p> <p>4.2 นำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา คุณภาพครูและ คุณภาพนักเรียนทั้งในระดับต้นสังกัดที่ศึกษาและสถานศึกษา รวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์ และนโยบายในการบริหารจัดการหลักสูตรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา</p> <p>4.3 วิจัยและพัฒนาคุณภาพการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน</p>	กำหนดตาม ความเหมาะสม	มีรายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาและ ติดตามผลการใช้หลักสูตรวิจัยคุณภาพ	กลุ่มนิเทศฯ
5.		<p>5. ส่งเสริม สนับสนุนการเผยแพร่ความรู้และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผลการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร การสอน และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน</p>	กำหนดตาม ความเหมาะสม	มีเอกสารเผยแพร่ และเวทีเพื่อการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	กลุ่มนิเทศฯ
6.		<p>6. สรุปรายงานผลการดำเนินงานและเผยแพร่</p>	สังเกต- ศึกษายก	มีรายงานผลการดำเนินงานประจำปีที่มีคุณภาพ	กลุ่มนิเทศฯ

เอกสารอ้างอิง : 1. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ศึกษานิเทศฯ 2. แนวทางการจัดการเรียนรู้อิงหลักสูตรคุณภาพการศึกษาที่ศึกษานิเทศฯ 2551
 3. คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2566 4. แนวทางการดำเนินงานโครงการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแบบเอกภาษาที่ศึกษานิเทศฯ พุทธศักราช 2551

คู่มือ การปฏิบัติงาน

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
ติดต่อเราได้ที่ 081-466-2093 โทรสาร 036-351-798
www.srb1.go.th